

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 21ης Οκτωβρίου 2011

σχετικά με την ερευνητική πρωτοβουλία κοινού προγραμματισμού «Σύνδεση των Γνώσεων για το Κλίμα στην Ευρώπη»

(2011/C 310/01)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 181,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η κλιματική αλλαγή αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της εποχής μας: με τη συμφωνία της Κοπεγχάγης⁽¹⁾ αναγνωρίστηκε ο στόχος των 2 °C, επισημάνθηκε η ανάγκη δραστηκής μείωσης των παγκόσμιων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και ζητήθηκε να ληφθούν μέτρα με σκοπό να ελαχιστοποιηθεί ο αντίκτυπος της κλιματικής αλλαγής.
- (2) Στην προσεχή 5η έκθεση αξιολόγησης της Διακυβερνητικής Ομάδας για την Αλλαγή του Κλίματος (IPCC), που αναμένεται να δημοσιευθεί το 2014, θα συγκεντρωθούν και θα αξιολογηθούν τα νέα επιστημονικά αποτελέσματα ώστε να εξασφαλιστεί μια σταθερή επιστημονική βάση για τη λήψη αποφάσεων, με ιδιαίτερη έμφαση στις μελλοντικές κλιματικές προβλέψεις, τις περιφερειακές πτυχές της κλιματικής αλλαγής και τις συναφείς επιπτώσεις, την αξιολόγηση των διαφόρων δυνατοτήτων άμβλυνσης της κλιματικής αλλαγής και στον ρόλο κάθε τομέα, π.χ. της ενέργειας, των μεταφορών, της γεωργίας και της βιομηχανίας.
- (3) Στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» καθίσταται σαφής η ανάγκη επίτευξης των στόχων για τις εκπομπές οι οποίοι έχουν ήδη τεθεί σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και υπογραμμίζεται η ανάγκη ενίσχυσης της ανθεκτικότητας των οικονομιών μας στους κλιματικούς κινδύνους και της ικανότητάς μας για πρόληψη και αντιμετώπιση των καταστροφών.
- (4) Η έρευνα και η καινοτομία βρίσκονται στο επίκεντρο των ανωτέρω πολιτικών στόχων. Πιο συγκεκριμένα, απαιτούνται καλύτερες κλιματικές προβλέψεις για την αντιμετώπιση των ενδεχόμενων μελλοντικών αλλαγών στη συχνότητα και την ένταση των ακραίων φαινομένων. Η έρευνα διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην αξιολόγηση της εφικτότητας, των επιπτώσεων και της υλοποίησης των παγκόσμιων στόχων στην Ευρώπη και πέρα απ' αυτήν, καθώς και στην ποσοτικοποίηση των περιφερειακών επιπτώσεων που συνδέονται με τους στόχους αυτούς. Η βελτίωση των γνώσεων είναι απαραίτητη για τον προσδιορισμό των εναλλακτικών λύσεων προσαρμογής και άμβλυνσης της κλιματικής αλλαγής, καθώς και την εκτίμηση των δυνητικών οφελών, των επιπτώσεων και του κόστους τους σε σχέση με ένα σενάριο «αδράνειας».
- (5) Η ευπάθεια και η ανθεκτικότητα της κοινωνίας και των οικοσυστημάτων στους κλιματικούς κινδύνους δεν έχουν ακόμη κατανοηθεί πλήρως. Είναι συνεπώς απαραίτητο να κατανοήσουμε καλύτερα τις θεμελιώδεις διαδικασίες που διέπουν το πολυσύνθετο κλιματικό σύστημα, ώστε να ανιχνεύσουμε και να προσδιορίσουμε καλύτερα σε ποιον οφείλεται η κλιματική αλλαγή (ανθρώπινος παράγοντας ή φυσικά αίτια) και να μπορέσουμε να διαχωρίσουμε την κλιματική αλλαγή από τις κλιματικές μεταβολές.
- (6) Απαιτούνται επείγοντως τεχνολογίες, μέθοδοι και μηχανισμοί άμβλυνσης που θα διασφαλίσουν τη δραστηκή μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα που πρέπει να επιτευχθεί μέχρι το 2050, περιλαμβανομένης της έρευνας και της καινοτομίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τη δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα, την αποτελεσματική χρήση της ενέργειας και των πόρων, τα εναλλακτικά καύσιμα, την αλλαγή χρήσης γης, τη βιώσιμη κινητικότητα, τη γεωργία και τη δασοκομία, καθώς και τη μείωση των εκπομπών ρύπων που βλάπτουν την ανθρώπινη υγεία ή το περιβάλλον.
- (7) Θα πρέπει να αναπτυχθούν υπηρεσίες για το κλίμα ώστε να εξασφαλιστεί η κατάρτιση, η διαθεσιμότητα και η εφαρμογή επιστημονικών προβλέψεων για το κλίμα. Ως εκ τούτου, η έρευνα είναι απαραίτητη για τη βελτίωση και την ανάπτυξη

(¹) UNFCCC (2009) Έκθεση της διάσκεψης των συμβαλλόμενων μερών για την 15η σύνοδό της, που διεξήχθη στην Κοπεγχάγη από τις 7 έως τις 19 Δεκεμβρίου 2009.

των συστημάτων μακροπρόθεσμης παρατήρησης, ανάλυσης δεδομένων, μοντέλων και συστημάτων πρόβλεψης σε πολλές και διαφορετικές χρονικές κλίμακες, και για τη στήριξη της δημιουργίας αποτελεσματικών εταιρικών σχέσεων μεταξύ παρόχων και χρηστών.

- (8) Στη σύνοδό του της 26ης Μαΐου 2010 ⁽¹⁾ το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας χαρακτήρισε τη «Σύνδεση των Γνώσεων για το Κλίμα στην Ευρώπη» πεδίο στο οποίο ο κοινός προγραμματισμός θα μπορούσε να προσδώσει σημαντική προστιθέμενη αξία στις τρέχουσες αποσπασματικές προσπάθειες των κρατών μελών στον τομέα της έρευνας. Ως εκ τούτου, υιοθέτησε συμπεράσματα στα οποία αναγνωρίζεται η ανάγκη δρομολόγησης μιας πρωτοβουλίας κοινού προγραμματισμού για το θέμα αυτό και καλείται η Επιτροπή να συμβάλει στη προετοιμασία της. Επιπλέον, το Συμβούλιο επιβεβαίωσε εκ νέου ότι ο κοινός προγραμματισμός είναι μια διαδικασία την οποία αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη και διευκολύνει η Επιτροπή. Η ανάλυση των εθνικών ερευνητικών δραστηριοτήτων, η οποία συνοψίζεται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, επιβεβαιώνει την ανάγκη καλύτερου συντονισμού ώστε να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα και ο αντίκτυπος της έρευνας και να αξιοποιηθούν οι συνέργειες με τις δραστηριότητες που αναλαμβάνονται σε επίπεδο ΕΕ, με την κατάρτιση ενός κοινού στρατηγικού θεματολογίου έρευνας.
- (9) Η έρευνα σχετικά με την κλιματική αλλαγή και το κλίμα γενικότερα αποτελεί βασική συνιστώσα του προγράμματος-πλαίσου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την έρευνα, η οποία διαδραματίζει εξαιρετικά στρατηγικό ρόλο στη συνεκτίμηση της παγκόσμιας διάστασης της κλιματικής αλλαγής κατά τη διαδικασία χάραξης πολιτικής της ΕΕ. Είναι απαραίτητος ο στενός συντονισμός των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο αυτής της πρωτοβουλίας κοινού προγραμματισμού με το 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα μελλοντικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα αυτό, και ειδικότερα με το πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία «Ορίζοντας 2020».
- (10) Ο κοινός προγραμματισμός της έρευνας όσον αφορά τη σύνδεση των γνώσεων για το κλίμα στην Ευρώπη θα συμβάλει στον συντονισμό της έρευνας στον τομέα αυτόν και στη δημιουργία ενός πλήρως επιχειρησιακού Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας όσον αφορά την κλιματική αλλαγή, ενισχύοντας παράλληλα την ηγετική θέση της Ευρώπης και την ανταγωνιστικότητα της έρευνας στον τομέα αυτόν.
- (11) Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που καθορίζονται στην παρούσα σύσταση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργάζονται με την Επιτροπή προκειμένου να διερευνήσουν το ενδεχόμενο ανάληψης πρωτοβουλιών εκ μέρους της, με στόχο να συνδράμει τα κράτη μέλη με την περαιτέρω ανάπτυξη και υλοποίηση του στρατηγικού ερευνητικού θεματολογίου.
- (12) Προκειμένου να είναι η Επιτροπή σε θέση να υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλλουν τακτικά στην Επιτροπή εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο της εν λόγω πρωτοβουλίας κοινού προγραμματισμού,

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

1. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να αναπτύξουν και να διατηρήσουν κοινή θεώρηση του τρόπου με τον οποίο η συνεργασία και

ο συντονισμός στον τομέα της έρευνας στο επίπεδο της Ένωσης μπορούν να συντελέσουν στην αντιμετώπιση της πρόκλησης για άμβλυνση της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογή στο φαινόμενο αυτό, με την ενίσχυση των δεσμών ανάμεσα στην επιστήμη, την πολιτική, την οικονομία και την κοινωνία. Θα πρέπει να επιδιωχθεί η ενεργός συμμετοχή των κρατών μελών, ειδικότερα στις χώρες στις οποίες αναμένεται ότι οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής θα είναι ιδιαίτερα έντονες.

2. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να αναπτύξουν ένα επιχειρησιακό κοινό στρατηγικό ερευνητικό θεματολόγιο, όπου θα καθορίζονται οι ερευνητικές ανάγκες και οι ερευνητικοί στόχοι σε μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βάση στον τομέα της κλιματικής αλλαγής. Το στρατηγικό ερευνητικό θεματολόγιο θα πρέπει να περιέχει σχέδιο υλοποίησης, στο οποίο θα καθορίζονται προτεραιότητες και χρονοδιαγράμματα και θα εξειδικεύονται οι δράσεις, τα μέσα και οι πόροι που απαιτούνται για την υλοποίησή του.
3. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να συμπεριλάβουν τις ακόλουθες δράσεις στο στρατηγικό ερευνητικό θεματολόγιο και στο σχέδιο υλοποίησης:
- ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με συναφή περιφερειακά και εθνικά προγράμματα, ερευνητικές δραστηριότητες και ερευνητικά προγράμματα τα οποία συντονίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση, ειδικότερα με σκοπό την τακτική επικαιροποίηση της χαρτογράφησης της ευρωπαϊκής έρευνας στον τομέα αυτόν·
 - ανταλλαγή πληροφοριών, πόρων, βέλτιστων πρακτικών, μεθοδολογιών και κατευθυντήριων γραμμών·
 - εντοπισμός των τομέων ή ερευνητικών δραστηριοτήτων που θα ωφεληθούν από τον συντονισμό, από τις κοινές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων ή από την από κοινού αξιοποίηση των πόρων·
 - καθορισμός των λεπτομερειών της έρευνας που πρόκειται να διεξαχθεί από κοινού στους τομείς που αναφέρονται στο στοιχείο γ)·
 - διασφάλιση του συντονισμού και της ανάπτυξης συνεργειών με τα υφιστάμενα προγράμματα έρευνας και καινοτομίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, π.χ. πρόγραμμα-πλαίσιο, περιλαμβανομένων των προεπιχειρησιακών δράσεων της Παγκόσμιας Παρακολούθησης για το Περιβάλλον και την Ασφάλεια (GMES), της έρευνας σχετικά με το κλίμα και την κλιματική αλλαγή η οποία διεξάγεται από το Κοινό Κέντρο Ερευνών (ΚΚΕρ) και το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΙΚΤ)/την Κοινότητα Γνώσεων και Καινοτομιών σχετικά με το Κλίμα (ΚΓΚ), με τις ερευνητικές δραστηριότητες που στηρίζονται από την Πολιτική Συνοχής, με άλλες συναφείς πρωτοβουλίες κοινού προγραμματισμού, καθώς και με το Κέντρο Ανταλλαγής Πληροφοριών για την προσαρμογή, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο διαχειρίζονται η Επιτροπή και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος. Ισχυροί δεσμοί θα πρέπει να αναπτυχθούν σε πεδία που έχουν σχέση με την κλιματική αλλαγή και δεν καλύπτονται επαρκώς από την παρούσα πρωτοβουλία κοινού προγραμματισμού, και συγκεκριμένα στο πεδίο της επιλογής λύσεων για την άμβλυνση και την προσαρμογή, καθώς και των κινδύνων και των ευκαιριών που συνδέονται με την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής·

⁽¹⁾ 10246/10.

- στ) κατά περίπτωση, από κοινού αξιοποίηση των υφιστάμενων ερευνητικών υποδομών ή ανάπτυξη νέων τεχνικών μέσων, όπως είναι οι συντονισμένες βάσεις δεδομένων ή η ανάπτυξη μοντέλων για τη μελέτη των διεργασιών που οδηγούν στην κλιματική αλλαγή και των επιπτώσεών της·
- ζ) ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, καθώς και της ανοικτής καινοτομίας μεταξύ των διαφόρων ερευνητικών δραστηριοτήτων και επιχειρηματικών τομέων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή ή επηρεάζονται απ' αυτήν·
- η) εξαγωγή και διάδοση της γνώσης, της καινοτομίας και των διεισθημονικών μεθοδολογικών προσεγγίσεων, ειδικότερα σε σχέση με αποτελέσματα που αφορούν τις πολιτικές·
- θ) τροφοδότηση των ιδυνόντων σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ενωσιακό επίπεδο με κατάλληλες επιστημονικές πληροφορίες·
- ι) καθιέρωση της ενδεδειγμένης ανταλλαγής πληροφοριών με τα σχετικά διεθνή προγράμματα·
- ια) δημιουργία δικτύων μεταξύ κέντρων εξειδικευμένων στην έρευνα για την κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένων των κέντρων που βρίσκονται εκτός του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.
- ιβ) ενίσχυση των κοινών προσπαθειών ανάλυσης των προοπτικών.
4. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να διατηρήσουν και να αναπτύξουν περαιτέρω κοινή διαχειριστική δομή στον τομέα της κλιματικής αλλαγής, με την εντολή να καθορίσει κοινούς όρους, κανόνες και διαδικασίες συνεργασίας και συντονισμού και να παρακολουθεί την υλοποίηση του στρατηγικού ερευνητικού θεματολογίου.
5. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται στην από κοινού εφαρμογή του στρατηγικού ερευνητικού θεματολογίου μέσω των οικείων εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων ή άλλων εθνικών ερευνητικών δραστηριοτήτων, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους όρους-πλαίσιο κοινού προγραμματισμού, τους οποίους διαμόρφωσε η ομάδα υψηλού επιπέδου του Συμβουλίου για τον κοινό προγραμματισμό⁽¹⁾.
6. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να συνεργαστούν με την Επιτροπή προκειμένου να διερευνήσουν τις σχετικές πρωτοβουλίες της Επιτροπής με στόχο να συνδράμει τα κράτη μέλη στη διαμόρφωση και υλοποίηση του στρατηγικού ερευνητικού θεματολογίου και να συντονίσει τα κοινά προγράμματα με άλλες πρωτοβουλίες της Ένωσης στον τομέα αυτόν.
7. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να συνδεθούν στενά με το Στρατηγικό Φόρουμ για Διεθνή Επιστημονική και Τεχνολογική Συνεργασία (SFIC), για την ανάπτυξη και την υλοποίηση πιθανής διεθνούς διάστασης στο στρατηγικό ερευνητικό θεματολόγιο και για τη διασφάλιση συνοχής με τις πρωτοβουλίες του SFIC με τρίτες χώρες και απευθυνόμενες σε αυτές.
8. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να ενημερώνουν τακτικά την Επιτροπή σχετικά με την πρόοδο στο πλαίσιο της εν λόγω πρωτοβουλίας κοινού προγραμματισμού, μέσω ετήσιων εκθέσεων πρόοδου.

Βρυξέλλες, 21 Οκτωβρίου 2011.

Για την Επιτροπή
Máire GEOGHEGAN-QUINN
Μέλος της Επιτροπής

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/research/era/docs/en/voluntary_guidelines.pdf